

EDITORIAL

Preocupar-se per lo propi

Resulta preocupant, per no dir mes, la falta de diligència del govern espanyol en la responsabilitat que li compet davant la recuperació dels afectats per la **barrancada** del 29 d'octubre. A banda de l'escasseja i lentitud de les ajudes directes, es de destacar que han passat tres mesos i han apurat fins a l'últim moment per a sol·licitar les del **Fondo de Solidaritat** de la UE. L'explicació que donava el passat 14 de gener la delegada del govern es que estaven esperant a última hora per a, després d'una valoració exhaustiva, sol·licitar-les en les majors garanties i aconseguir els màxims nivells d'ajuda. Però això significa que el president del govern menti quan anunciava el passat 5 de novembre que eixes ajudes havien segut sol·licitades. ¿Per què ho feu? Si l'explicació es certa, resulta tan innecessari que u ya te que pensar que si no diu una mentida de tant en tant no està satisfet. Siga com siga, a la fi el 20 de gener el govern espanyol presentà la petició. Esperem que **Europa** no dilate massa l'arribada d'eixes ajudes.

En este tema, com en tants altres, res de nou nos oferix la política valenciana, que s'arrastra i demana almoïna en conte de justícia. Açò també va pel paladí del pancatalanisme polític, el sr. **Baldoví**. L'ara portaveu de **Compromís** en les **Corts Valencianes** no fa mes que preguntar-li a **Mazón** —que allà a on va l'incopen demanant-li la dimissió per la seua nefasta gestió i la seua negligència el dia dels fets— pels detalls de la seua absència aquell dia: per les factures del famós dinar i pel part del viatge que feu el vehícul oficial; centrant la crítica només en el **PP** i oblidant per complet la part de responsabilitat del govern central.

No som els primers que denunciem l'actitud del suecà, més servil als interessos del govern de l'Estat que als del poble valencià. Mentre uns altres tractaven de traure-li el suc a cada vot, ell se passà tres legislatures en el **Congrés dels Diputats** regalant el seu a **Pedro Sánchez** "per a que no governe la dreta". El caramull de la seua inoperància tingue lloc en juliol de 2022. Ací en **València**, el seu partit i demes forces polítiques —excepte **VOX**—, feyen bandera de la recuperació del **Dret Civil valencià**, calificant-lo com d'absoluta necessitat; ell només havia de presentar una "proposta de resolució" pactada en el restant de partits socis, i va... ¡i s'equivoca!; en presentà una altra que havia segut previament descartada: "El error se produjo cuando Compromís no notificó que aceptaba la propuesta del PSOE que sustituía a la suya, por lo que la que salió a votación fue la inicial de la coalición valencianista, que no contaba con el apoyo de los socialistas, por lo que fue rechazada por amplia mayo-

ría." (*Valenciaplaza*, 15-07-2022). Encara nos preguntem si no ho tindria pactat en el govern al que recolzava; ho insinuem pel servilisme mencionat mes amunt, també nomenat "pegar la cabotada", com li digueren en el ple de les **Corts** del passat 16 de gener.

Una altra rectificació a destacar es la de doña **Margarita**, la ministra, que nos visità el 14 de gener i, afortunadament, ya pareix un poc més empàtica, puix ha passat de declarar: "Lo que no podemos es que en un país el Ejército lo haga todo" o "el Ejército no está para estas cosas" (prensa del 01-11-2024) a "el Ejército español estará el tiempo que sea necesario para poder ayudar a los ciudadanos de Valencia" (prensa del 15-01-2025). Amen ad això.

Canviant de tema, volem parlar ara de la **protecció** del patrimoni urba en la capital valenciana; concretament posem l'exemple del monument a **Llombart**, del que nos ocupem en la pàgina 2, i que en pocs anys ha sofert successius actes vandàlics. En la primera ocasió el bust de qui fon u dels pares de la **Re-naixença** valenciana, després de ser arrancat de la base, pogué ser recuperat; en la segona ocasió no ha hagut la mateixa sort i està perdut. No es ni el primer ni segurament serà l'últim be public que soffrix esta classe d'accions barbàres, com tampoc es l'únic que mereix ser mantés en les millors condicions, procurant la seua neteja, manteniment o re-prestació —si es pertinent—, evitant que la deixadea propicie la pèrdua d'autèntiques obres d'art i referents socials i culturals. L'**Ajuntament de València**, deuria plantejar-se substituir molts monuments com este, que se situen en jardins i en vies públiques, per repliques fetes en materials menys nobles. Un treball que hauria d'abordar-se quant abans pels responsables polítics que s'ocupen d'estes àrees.

Concloem en una nota per a l'optimisme. Volem resaltar la continua publicació d'obres en llengua valenciana —en l'esforç que sabem implica per a editorials i associacions— que nos fan fruir i nos omplim de satisfacció. Les edicions en el nostre idioma van augmentant, i ademés la pluralitat de temàtiques també, lo que permet abarcar a un públic molt variat. Només referenciar ací una de les últimes edicions de **L'Oronella** que, pel tema que tracta, considerem de gran interès. Si be en algun moment podrem fer l'oportuna ressenya, **Valencianisme: identitat i dignitat**, es un conjunt de col·laboracions que be deuria contribuir a construir un corpus modern per al valencianisme; i, de pas, conscienciar-nos de que sense una força política pròpia, d'exclusiva obediència valenciana, no pintarem mai res en est estat que es diu **Espanya**.

LA CITA

No necessitem que nos deixen tranquils. De tant en tant, precisem estar seriament preocupats.

Ray Bradbury

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **PREOCUPAR-SE PER LO PROPI**
- 2
- PATRIMONI VALENCIÀ: **EL MONUMENT A CONSTANTI LLOMBART**
- 3
- SEMBLANÇA: **JOAN BATISTE SANCHO GEA**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRÀFICA: **LA BATALLA DE VALÈNCIA**
- 4
- PASSATEMPS
- COSES DE TUB: **DE SOBTE EN EL FUTUR**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

El monument a Constanti Llombart

L'any 1928, el mateix en que l'Ajuntament de **València** havia encarregat i s'havia confeccionat un facsimil de la **Real Senyera**, que seria beneïda el 9 d'octubre, **Lo Rat Penat**, la Societat d'Amadors de les Glories Valencianes, complia el cinquanta aniversari de la seua fundació.

Per a commemorar l'event, la junta de govern de l'entitat ratpenatista decidí erigir-li un monument al seu fundador, **Carmel Navarro Llombart, Constanti Llombart**, u dels pares de la **Reinaixença Valenciana**.

El monument, que acabaria instal·lant-se en els **Jardins del Real** (Vivers), junt a la coneguda montanyeta d'Elío, consta d'un pedestal de pedra i un bust de bronze, obra de **Ramon Andrés Cabrelles**, discipul de Llombart. Cabrelles fon un home polifacètic i destacà tant en el camp lliterari com en l'artístic. En el pedestal de pedra figura la següent llegenda: "Tot s'ho mereix València, per a València tot, fon el lema del fundador de Lo Rat Penat".

L'acte inaugural tingue lloc en el marc de la celebració de la **Fira de Juliol**, el dia 31 d'eixe mes, i fon presidit pel llavors president de Lo Rat Penat, **Facundo Burriel**, i qui era alcalde de València, **Carlos Sousa Álvarez de Toledo**, marquès de Sotelo.

La premsa en general es feu reso de l'acte. *Las Provincias*, en l'edició del dia 1 d'agost, feya el següent relat: "Poco antes de las doce de la mañana, un nutrido grupo de "ratpenatistas", con la "Senyera", salió de la casa social, dirigiéndose a los Viveros Municipales, en cuyos jardines se había erigido el monumento que la sociedad valencianista, juntamente con el Ayuntamiento dedicaba al fundador de "Lo Rat Penat". [...] A los Viveros acudieron otros socios de la mencionada entidad y el alcalde señor marquès de Sotelo, con una nutrida comisión del Ayuntamiento, reuniéndose todos frente al monumento, consistente en una columna, sobre la cual descansa el busto en bronce, obra del también poeta, y discípulo, don Ramón Andrés Cabrelles, quien recibió muchas felicitaciones por lo muy acertadamente que había realizado su obra. La "Senyera" fué colocada como fondo del monumento."

IMAGE DEL MONUMENT ORIGINAL

En l'acte prengueren la paraula el secretari de l'entitat, **Vicent Ferrán**, que llegí l'acta en la qual s'expressava l'acort d'honrar la memoria de Llombart erigint-li un monument, seguidament el president, senyor Burriel, fon qui lloà la figura del fundador de l'entitat i agrai l'implicació de la Corporació municipal per contribuir a fer realitat l'homenage. A continuació fon l'alcalde qui expressà l'honor que suponia associar a la Corpo-

ració que presidia en aquell acte, a l'hora que dedicà paraules a la figura de l'homenajat i conclouge dient que "el Ayuntamiento siempre estaría dispuesto a cooperar en toda obra, como aquella en que se daba un alto ejemplo de patriotismo, honrando los hombres que glorificaron el nombre de Valencia."

Despuix dels parlaments, la **Banda Municipal**, que amenisà l'acte, per a tancar-lo, eixecutà el *Himne Regional*, i en acabant la *Marcha Real*.

Per la nit, en el pabelló municipal de la Fira, se celebrà una velada lliteraria que els poetes valencians dedicaren al cinquantenari de la fundació de Lo Rat Penat. Fon presidida per la que era regina dels **Jocs Florals**, la senyoreta **Sara Pérez Sanmillán y Fontanals**, filla dels marquesos de Benicarlo. A banda dels discursos del senyor Burriel, que obrigue l'acte, i de l'alcalde de València, en el que se conclouge, llegiren els seus poemes **Lluís Cebrían i Mezquita** –possiblement l'unic present que havia participat en l'acte fundacional de l'entitat el 31

de juliol de 1878–, Ramon Andrés Cabrelles, **José María Juan García** –autor del *Himne de la Coronació* de la Mare de Deu dels Desamparats–, **Jesus Morante Borrás**, **Angeli Castañer** i la poetesa **Josefina Cantó**, el poema de la qual, que duya per títol "Unes flors de poetes", era reproduït pel diari *Las Provincias*.

Si nos hem volgut fer reso d'esta inauguració es per a denunciar la desídia de les autoritats sobre el patrimoni que enriqueix la ciutat de València. Recordem que el bust de Llombart fon ultrajat, i mes avant robat en juny de 2011, sent recuperat i tornat a instal·lar per a, en febrer de 2022, ser robat de nou, ara ya baix el govern del Botanic. Fa, per tant, tres anys del fet i, segons informació recabada, no ha segut recuperat de nou, mentres el pedestal de pedra seguix buit, sense el bronze de Ramon Andrés Cabrelles. No han tingut temps en mes de tres anys d'haver-lo restituit fent una replica en un material que, encara que menys noble, siga igual de durador. L'esperit que guia a les autoritats actuals, com es pot corroborar, pareix similar a la de les anteriors i en res es comparable al d'aquelles que participaren en l'inauguració del monument, que s'enorgullien de la cultura valenciana, dels prohoms que la feyen possible i del patriotisme que inspiraven algunes accions.

Ixcà se done una solució ràpida i digna.

INAUGURACIO DEL MONUMENT, 1928

IMAGE ACTUAL DE L'EMPLAÇAMENT DEL MONUMENT

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars editats fins ara estan en: www.rogleconstantillombart.com

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els números que es publiquen

durant l'any. I si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de compte, en **Caixa Popular**, es: **ES52 3159 0018 1926 1586 4721**

Joan Batiste Sancho Gea

El passat 30 de giner nos deixà, després d'una llarga i cruel malaltia, el nostre amic i soci **Joan Batiste Sancho Gea**.

Joan naixque en **Gandia**, la qual cosa portava orgullosament com a carta de presentació, el mateix orgull que arborava per la seua família i per tot lo valencià. Tècnic en Telecomunicacions, la seua vida professional el portà a ocupar càrrecs importants i de responsabilitat en les comunicacions aeronàutiques.

Des de ben jove el seu compromís en la seua pàtria, **València**, fon total. En la seua època d'universitari fon cofundador d'**Estudiants Valencianistes de la Politecnica**, entitat en la que desenvolà una gran labor valencianista en eixa universitat. Mentrestant se formà en els Cursos de Llengua i Cultura Valencianes de **Lo Rat Penat**, dels que acabaria sent professor, arribant a fundar una delegació dels mateixos en Gandia, possibilitant la formació, durant diverses edicions, per a molts inscrits de la comarca.

El seu compromís per esta terra el portà a participar en política, militant en **Unio Valenciana**, primer en les seues joventuts i més tard encapçalant llista en la ciutat ducal. Este compromís el combinà en el treball cultural: investigant, publicant, possibilitant o dirigint projectes com per exemple "**Raonem**" o "**L'Observatori de la Llengua Valenciana**" des de **Convencio Valencianista**, entitat de la qual ostentava en l'actualitat la presidència. Tot açò, i més, per a res l'apartaren de la seua família, de la seua professió, que eixercia en notable competència, i manco dels seus amics; ell valorava de manera extraordinària l'amistat.

El valencianisme ha perdut en Joan a un gran baluart, un home intel·ligent, en valors, dialogant, mamprendor, entusiasta... i una persona absolutament positiva, cosa que ha demostrat inclús en la manera en que afrontà la seua malaltia.

Joan, els qui t'hem conegut, els qui hem fruit de la teua amistat mai oblidarem la persona noble que fores. Sempre viuras en la nostra memòria, a l'igual que el teu talent i la teua obra.

JOAN SANCHO DURANT LA PRESENTACIÓ DEL LLIBRE *XL ANIVERSARI DE LES NORMES D'EL PUIG*, EN EL MONASTERI DE SANTA MARIA D'EL PUIG (18-12-21)

RESENYA BIBLIOGRÀFICA

J.M.M.

Fuentes Caballero, Pedro

La Batalla de València

Ed. Assoc. Cultural Roc Chabàs-La Marina.

Denia, 2024 (90 pàgines)

L'autor afronta en esta obra una visió en clau valencianista sobre lo que ha vingut a denominar-se la "**Batalla de València**", un període que arranca en el mateix moment en que s'inicia la Transició política, un moment d'apertura que trencaria, entre moltes altres practiques, en el silenci i uniformisme impost per la dictadura sobre els sentiments regionals i/o nacionalistes i l'aparició i la presència de símbols i elements identitaris prohibits, o només tolerats en els àmbits de la privacitat o en alguna manifestació festiva.

Respecte de l'intenció, el mateix **Pedro Fuentes** senyala que "busca desentrançar u dels episodis més significatius de la nostra història", a lo que afegiríem que "encara massa recent"; i ho fa adinsant-se en els contextos social i polític d'un període que s'allarga més d'una dècada i que encara no ha acabat de tancar-se definitivament donada la triple concepció de la valencianitat: la que la subordina a l'espanyolitat, la que preten dissoldre-la en la catalanitat i la que, denunciant estes absurdes tuteles, se mostra clarament valenciana.

La publicació consta de dos parts, en la primera –64 pàgines– es l'autor el que narra, en 18 capítuls i en un aport interessant d'il·lustracions, els diferents posicionaments socials en un període que abarca més de quaranta anys, i fa referència als diferents governs de la Generalitat. La segona part –24 pàgines– es un homenage al desaparegut diari *València hui* i al suplement que publicà en maig de 2007 baix el genèric "L'AVL, història de una traïció".

ACTIVITATS CULTURALS FEBRER DE 2025

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Ateneu Cultural Paterna

Plaça Major, 1 - 2. 46980. Paterna
ateneoculturalpaterna.blogspot.com
ateneoculturalpaterna@gmail.com

El Piló (Associació Cultural El Piló)

C/ Dr. Moliner, 10-B. 46100 Burjassot
Tel: 963 63 42 75 // elpilo@telefonica.net

GAV (Grup d'Acció Valencianista)

C/ Julià Peña, 3. 46018 València C.
info@grupdacciovalencianista.com
Tel: 963 41 22 22

LRP (Lo Rat Penat)

C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003. València C.
Tel: 963 91 09 92 // www.loratpenat.org
secretaria@loratpenat.org

Rogle

Vore informació de contacte en pàgina 2.

19 Feb (dimecres) 19:15 h. Seu de LRP.

PRESENTACIÓ DE LLIBRE

Vicent Sanz i Sancho: *La recuperació del 9 d'Octubre i unes altres dates significatives per al valencianisme*. Número 6 de la col·lecció Raons del Rogle.

+Info: **LRP i Rogle**

27 Feb (dijous) 19:00 h. Seu d'El Piló.

PRESENTACIÓ DE LLIBRES

- Antoni Fontelles presenta dos llibres:
  - *Els criteris idiomàtics de la Generalitat (2024): molt de tro i poca aigua*
  - *Dos llums sobre Sanchis Guarnier: a triar*
- Vicent Sanz i Sancho: *La recuperació del 9 d'Octubre i unes altres dates significatives per al valencianisme*.

+Info: **El Piló i Rogle**

Fins al **24 Febrer**. Entrega d'originals per al **XV CERTAMEN POÈTIC** "Parlant en Ausias March".

El poeta guanyador i els dotze primers presentats llegiran els seus poemes el dia 1 de març en l'Homenage a Ausias March, realitzat davant de la seua tomba en la Seu de València.

+Info: **GAV**

Convocats els:

XXXVII Premis Lliteraris i d'Investigació El Piló.

- Premi FEDERIC FEASES de novel·la
- Premi JOSEP MELIÀ de poesia
- Premi JOAN COSTA d'assaig (en col·laboració en Convencio Valencianista).

Determini d'entrega d'obres: fins al 31 de març de 2025.

+Info: **El Piló**

Convocats el:

XXIV Certamen Lliterari de l'Ateneu Cultural de Paterna

- Premis "Roberto Salvador Moros", "Socarrat", "Narrativa Curta", "Investigació" i "Teatre Valencià", en llengua valenciana.
- Determini d'entrega d'obres: fins al 9 de maig de 2025.

+Info: **Ateneu Cultural Paterna**

PASSATEMPS

M.S.S.

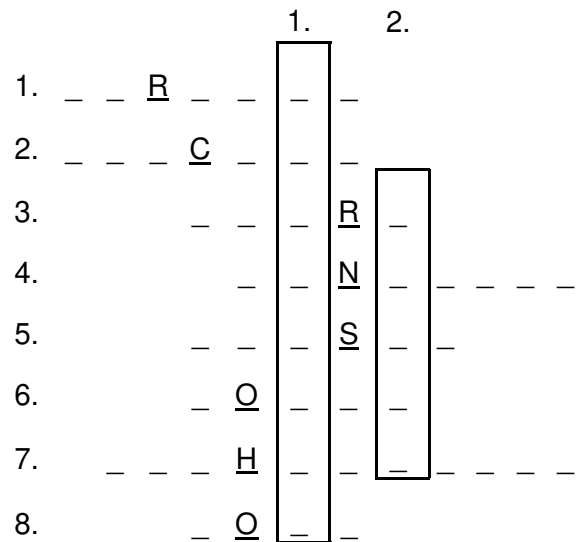
Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Insecte de cos allargat, ulls molt grans, antenes curtes i dos parells d'ales que manté horisontals quan se posa en algun lloc, pot ser de diferents colors i viu prop de l'aigua.
2. Classe d'armela grossa, redona i de bona qualitat.
3. Condiment aromatic de gran valor, s'utilisa per a donar sabor i color ad alguns plats. S'obte dels estigmes grocs d'una flor, la qual creix de forma silvestre en algunes zones, encara que tambe es pot cultivar. Es un ingredient natural imprescindible en la nostra paella.
4. Persona que ha comés un delit, el qual ha sigut provat, encara que no l'haja confessat.
5. Medicament compost de substancies aromatiques que s'aplica com a remei en ferides o per a tractar determinades malalties.
6. Conjunt de persones que s'ajunten per a un fi comu. Grup d'amics.
7. Sacerdot que, nomenat pel bisbe, te certes atribucions sobre els retors i les iglesies d'un territori.
8. Fill naixcut fora del matrimoni. Planta que no fa fruit o el fa roïn. Se diu de la persona malintencionada.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Perdre la rao o fer perdre-la.
2. Acostumar o acostumar-se, fer adquirir un habit o costum.

COSES DE TUB

De sobte en el futur

L'escriptor Josep Martínez "Tub" nos ha autorisat a publicar relats seleccionats del seu blog cosesdetubblog.blogspot.com. Es-ton aniran apareixent en esta nova seccio, 'Coses de Tub', que alternarà en les ya habituals de 'Rondalles' i 'Fauls'. Des d'aci el nostre agraiment a l'autor.

Normalment no som conscients de que hui es el futur d'ahir i el passat de dema...

Llavors, com a valencià, lluita per la teua terra, llengua, senyes d'identitat... abans de que la vida te sorprenga sense haver-ho fet...

De sobte en el futur.

El temps en la vida te moltes maneres de passar; de menut pareix com que mai seras gran i de repent...

Eixe dia l'orquestra tocava en el seu poble i alli estava ell com un membre mes de la colla de montadors encarregats d'instalar tot l'escenari de llums, so i instruments de l'orquestra.

A pocs metres d'ells, eixa vesprada, tambe estaven montades les atraccions de castells d'aire per als mes menuts i, com no, estaven plenes de la chicalla; donava goig el sentir-los i vore les cares de felicitat que feyen tots...

No sap com, pero la qüestio es que se va quedar pensatiu fixant-se en el

quadro que li presentava la plaça en aquell moment. Era curios, pero no coneixia a ningun dels chiquets i chiquetes que alli jugaven; en canvi, no

passava lo mateix en els pares i mares que alli estaven, ad estos els coneixia a tots, puix el poble no es que fora massa gran i ya se sap que nos coneixem tots, pero es que ademes ell tambe podria estar alli, en ells, d'haver dut al seu fill de sis anys.

En eixe moment la ment el va transportar al passat, quan era menut i els mestres en l'escola no paraven de dir-los una i mil voltes: lo de que ells eren el futur i el tenien en les seues mans.

Casualitats del desti, ara alli estava ell veent-ho, sent conscient com mai...

Es va girar dirigint-se a la colla dient-los.

—Amics no s'ho creureu pero m'he donat conte que estic...

De sobte en el futur.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solucio:

Verticals: 1. ENFOLLIR 2. AVEAR
1. PAROTET 2. MARCONA 3. SAFRÀ 4. CONVICTE 5. BALSEM 6. COLLA 7. ARCHIPRESTE 8. BORT

I RECORDA...La nostra primera paraula es **enfollir**. Un foll es la persona que ha perdut la rao o la te greument pertorbada. Està **enfollit** aquell que s'ha tornat foll. Que o qui fa enfollir es **enfollidor**. Eix. *El soroll de les maquines de la fabrica era enfollidor. / Ha enfollit de dolor i han hagut de sedar-lo.*
La nostra segona paraula es **avear**. Habituat o acostumat es **aveat**. L'acte d'avear es un **aveament**. Eix. *S'aveà rapidament a la nova escola. / Ara que es menut has d'avear-lo a que demane les coses en educacio.*